

SLUTREPLIK TILL BENGT JÄRHULT:

Våga lita på patienterna!

■ Bengt Järhults inlägg, inklusive »Goodbye helhetssynen ...« (LT 4/2008, sidorna 225-6), är onekligen nostalgiska påminnelser om vänsterdebatten och planhushållningstänkandet kring 1968.

Patientens berättigade önskan är att bli så frisk som möjligt, så fort som möjligt. »Helhetssyn« är därvid säkert i många fall till nytta, men i många fall också onödig. Patienten kan säkert själv välja.

Det finns en allmän uppslutning kring att finansieringen ska vara gemensam. Huruvida vården sedan ska utföras i privat eller i offentlig regi är en oviktig diskussion, men patientens frihet att välja ur en mångfald är däremot viktig. Och likaså att man därvid, till stöd för sitt val, får fullvärdig information om resultat och kvalitet hos producenterna. Att bekymrade patienter vänder sig till popularitetslistor på Internet i sitt sökande efter kvalitet i vården är ett bekymmer, eftersom dessa ännu är så bristfälliga. Men information bör inte förbjudas av den anledningen. I stället bör vi påskynda framtagandet av relevanta evidensbaserade kvalitetsindex.

Bengt Järhult söker stöd för sin vårdcentralsfilosofi i Icas köttfärs. Men vore det bättre att tillhandahålla köttfärsen i landstingsdrivna köttfärscentraler? Knappast. Den kund som i dag är missnöjd med Icas ompackningar kan gå till grannbutiken. Men något sådant ska tydligen förmenas en besviken patient.

Bengt Järhult är förstås vag när det gäller efterfrågan. Men behov och efterfrågan är faktiskt inte samma sak. Efterfrågan är beroende av faktorer som behov, utbud, tillgång, avstånd, pris och förväntan. I Sverige använder man utbudet för att begränsa sjukvården – långa köer har fått bli regulatorn. Och det är

faktiskt långt ifrån optimalt – det är riktigt illa. Kanske studiebesök på veterinärkliniker skulle kunna lära oss hur snabbt det faktiskt går att ta hand om patienter. Där är reglerna mycket färre.

Incitament har Bengt Järhult svårt för. Om patienterna kommer med vårdpengarna direkt till vårdproducenterna, blir det viktigt för dessa att patienterna blir nöjda. Annars kommer de inte tillbaka. Om i stället politikerna kommer med pengarna blir det viktigt att politikerna blir nöjda – men det innebär inte med automatik att patienterna är det. Sådant är marknadsökonomi, och det är i grunden effektivt. Det är faktiskt patienterna som ska bli nöjda – och därför bör pengarna följa med patienterna.

En annan återkommande vänsterklyscha från 1968 är: Ingen ska få tjäna pengar på sjukvård. Men det är ju just vad Bengt Järhult, jag och alla andra inom vården gjort i alla år. Parentetiskt vill jag påpeka att privat sjukhusvård runt om i världen ofta bedrivs av non-profit-stiftelser. En del riskkapitalister finns förvisso också med, men vinstutsikterna har varit långt ifrån svindlande – så branschen är inte särskilt attraktiv för sådana.

Någon optimal modell för att organisera bra sjukvård finns inte. Då hade alla tillämpat den. Vi måste utveckla nya vägar, nya idéer och lösningar, vi måste höja kvalitet och tillgänglighet, vi måste visa öppenhet. Det är patienten och dennes behov som måste komma först. Patienter är faktiskt inte dumma – de är värda att tas på allvar. Och de kan både tänka och välja själva.

Bertil Persson

f d biträdande överläkare,
medicinkliniken, Malmö
s.e.bertil.persson@telia.com

ANNONS